

EX literis a Patriarcha Granden. [& infra. 1] Mandamus, quatenus, nisi vobis constiterit, quod literæ, quæ secundo loco ad Archiepiscopum Paduanum impetratæ dicuntur, de prioribus literis ad Primicerium Granden. & Plebanum sanctæ Sophiæ obtentis, expressam fecerint mentionem, ut per secundas primæ appareant revocatæ: cum primos Judices auctoritate literarum nostrarum jurisdictionem non sit dubium habuisse, quam potuerunt postmodum Patriarchæ, quoad executionem sententiæ demandare, ex qua coercionem etiam idem Patriarcha receperat: cum hujusmodi demandata jurisdictio delusoria videretur, si subdelegatus hujusmodi coercionem aliquam non haberet: interditi sententiam ab eodem Patriarcha in Castellan. Archidiacon. promulgatam, pro eo quod ejusdem Patriarchæ executionem impediens, ejus b literas, quibus mandatum prædictorum Judicum nunciabat, legi in publicum non permisit c: tamdiu faciatis inviolabiliter observari, donec eisdem Patriarchæ de injuriis irrogatis sufficienter fuerit satisfactum. Si vero constiterit primas literas per secundas legitime revocatas: cum appateat primos Judices jurisdictionem nullam penitus habuisse, & ita constet per consequentiam, Patriarcham ipsum non recepisse jurisdictionem, vel coercionem aliquam ab eisdem, prædictam interditi sententiam denunciatis irritam, & inanem.

[1 Accepimus, quod cum dil. fl. Granden. Primicerius, & Plebanus S. Sophie de Venetiis, quibus causa, quæ inter Clericos sanctæ Justine, & A. Presbyterum super eo, quod idem Presbyter Clericum se ipsius Ecclesiæ afferebat, agitari dignoscitur, a nobis fuerat delegata: mandassent eidem, ut Clericos memoratos, qui per Archiepiscopum Paduan. ad quem fuerat super eodem negotio quoddam a nobis rescriptum obtentum, in quo, sicut asseritur, de prioribus literis mentio non fiebat, denunciati fuerunt excommunicationis vinculo subiacere, nisi prædictum Presbyterum in socium reciperent, & in fratrem, idem Patriarcha denunciaret anathematis vinculo non ligatos: ipse nolens eisdem Judicibus in hac parte parere, qui nostra fungebantur auctoritate: maxime cum ven. fr. n. Castellan. Episcopus ipsi super hoc parendum non duxerit, requisitus, Clericos sanctæ Mariæ formose mandatum supradictorum Judicum per suas literas nunciavit, quas dil. fl. n. Archidiacon. Castell. Plebanus ejusdem Ecclesiæ legi publice coram populo non permisit. & infra. Unde considerans idem Patriarcha Archidiacon. ipsum per tantarum injuriarum excessum, non se tantummodo, sed etiam Granden. Ecclesiæ, imo nos ipsos graviter offendisse, tam ipsum Archidiacon. quam præd. Ecclesiæ, supposuit interditi. & infra. Cum igitur super præmissis, & aliis inter procuratores utriusque partis fuisset coram dil. fl. r. SS. Cosme, & Damiani Diac. Card. quem auditorem dedimus eisdem, diutius litigatum, & ipse nobis, quæ audierat, fideliter retulisset: quia nobis constare non potuit, an per literas, quæ ad Paduan. Archiepiscopum impetratæ dicuntur, cum nobis ostensa non fuerint, revocata fuerint alia litera ad prædictos Primicerium, & Plebanum obtentæ, causam ipsam vestro examini duximus committendam, per A. S.]

C A P. XXX.

Jurisdictio delegati, re integra, morte mandantis expirat, Idem Episc. d. Piſtaviensis. (an. 1208.)

Licet e undique: [& infra. 1] Cum igitur duxeris requirendum, si causam tribus Judicibus delegamus, apponi in literis nostris illam clausulam facientes: quod si non omnes his exequendis poteritis interesse, duo vestrum nihilominus eam f exequantur: & unus postquam commiserit cuidam ex aliis vices suas, de medio sit sublatus, tertius ut suspectus merito recusetur: an collega superstes suo nomine, ac defuncti possit negotium definire? Inquisitioni t. & r. quod si

a Cap. 8. eod. tit. in 3. compil. b al. ejusq. literas. c Vid. l. si quis id quod ff. de jurisd. omni. jud. d al. Parmensis. e Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. f ea.

jurisdictione a suo sibi collega delegata, eo vivente uti non coeperit, quia mandatum hujusmodi, re integra, morte mandantis expirat, non habet solus officium judicandi: si vero ante mortem illius jurisdictione uti coeperit taliter demandata, vices suas & alius poterit adimplere.

[1 Consuetudinum negotiorum multiplicitas copiosa nostrum animum ad curas varias impellere non desinat, fraternitas tamen tua, quam sincera complectimur caritate in Domino, sollicitudinem nostram ad tempus deponere compellit, quam in exequendis aliis ex debito pastoralis officii gerebamus, atque tuam dubitationem Apostolico certificare responso.

C A P. XXXI.

Non creditur quis delegatus, nisi delegationem prober.

Idem Episcopo Bajocen. (an. 1268.)

Cum in jure a peritus: [& infra.] Præterea quævisisti, cum tibi ab aliquo sub hac forma mandatur: auctoritate, qua fungor b, injungo, ut talem denuncies excommunicationis sententiæ subiacere, ac tibi super mandato Apostolico hæsitanti, ab aliquo non sit facta fides c: an mandatum hujusmodi exequi tenearis?

Super quo tibi hujusmodi damus responsum, quod nisi de mandato sedis Apostolicæ certus extiteris, exequi non cogaris, quod mandatur.

C A P. XXXII.

Per procuratorem non habentem mandatum, de re ad rem jurisdictione prorogari non potest.

Idem Paris. & Trecent. Episc. & Abbati sanctæ Genovesæ. (an. 1208.)

Cum olim d Abbas, & Conventus Vergiliacens. e sua nobis conquestione monstrassent, quod P. comes Altiffioderen. quoddam stagnum, molendinum, & domum in terra eorum construere nitentur, in ipsorum f præjudicium, & gravamen, Episcopo, & Thesaurario Nivernen. commisit causam ipsam. Per quorum literas accepimus, quod lite super petitionibus Ecclesiæ contestata, receptis utrinque testibus, & attestationibus publicatis, cum super dictis testibus inter partes fuisset postmodum disputatum: tandem pars Comitum proposuit, quod de damnis in memoribus, & rebus aliis datis, super quibus testes deponere videbantur, cognoscere non debebant, cum in rescripto nostro nulla de damnis g mentio haberetur: [& infra. 1] Judices autem interlocuti sunt b, quod super damnis datis a Comite ad eos cognitio pertinebat. Quo audito, Comes ad appellationis beneficium convolvit. Unde ipsum Judices evocatum, & nec per se, nec per responsalem idoneum comparentem, excommunicationis vinculo constrinxerunt: [& infra.] Quia vero super damnis datis, antequam lis fuerit contestata, nequaquam ad dictos Judices cognitio pertinebat, cum in rescripto nulla de illis mentio haberetur, nec ad ipsos potuerit jurisdictio prorogari, cum procurator ad illa solummodo intelligatur constitutus, quæ in commissionis literis inveniuntur expressa i, & postquam Comes publicatis attestationibus intellexit, super his fuisse depositum, protinus contradixit: nos eosdem Judices pronuntiavimus minus juste interlocutos fuisse, ac sæpeditum Comitem, qui ob hoc ad appellat. beneficium convolvit, excommunicationis sententia non fuisse ligatum.

[1 Ad quod inter alia fuit ex adverso responsum, quod cum super omnibus articulis, de quibus testes deposuerant, lis fuisset solemniter contestata, de ipsis cognosc. ac pronunciare Judices tenebantur.

a Cap. 10. eod. tit. in 3. compil. & est pars Decr. cum in jur. sup. de elect. b tibi injungo. c Vide l. quicumque. ff. de pub. & not. in l. sciendum. ff. de verb. oblig. d C. 11. eod. tit. in 3. compil. e Scribendum Virziliacensis, vel Vecelias. Gall. Verelias Ord. S. Bened. diocesis Eduensis. f eorum. g de damnis datis, &c. h fuerunt. i Vid. text. in l. 2. & ibi Bart. in fin. ff. si cert. per. ceterum dictio, & deest in plur. manuscr.

nebantur. Ad hoc pars Comitum replicavit, quod etsi super damnis a procuratore suo lis fuerit contestata, ei tamen ex hoc non poterat præjudicium generari, cum ad hoc procurator datus non fuerit, sed ad illa duntaxat capitula, quæ fuerant in literis commissionis expressa, super castro videlicet, stagno, & molendino. Ad hoc parte altera respondente, quod procuratoris factum Comes ulterius impugnare non poterat, quousque post publicationem rescriptum minime duxerat revocandum.

C A P. XXXIII.

Qui acta cause relationis Judicum delegatorum sigilla violando aperuit, non auditur postmodum contra illa.

Idem Senon. Archiepiscopo. (an. 1209.)

Cum olim Magister S. & B. Archidiaconatum, & Præposituram adinvicem commutassent: [& infra.] Verum dictus B. delegatis nostris non deferens, imo verius deleganti, sigilla violavit illorum, & scripta, quæ nobis fuerant præsentanda, non erubuit aperire. Qui postmodum in nostra præsentia constitutus, adversario præsentem, in excusationem suam proposuit, quod Judices perperam processerant b contra ipsum, cum acta e in scriptis minus fideliter redegissent: unde timens ne literas portaret Uriæ, illorum scripta aperuit, & quod suspicatus fuerat, adinvenit. Sane si quod expediret, melius notavisset, vel non recepisset scripta suspecta, vel recepta nobis fideliter præsentasset, & ostendisset causam suspicionis propositæ coram nobis. Præterea cum non conquireretur de Judicibus, quem ei proprio motu d concessimus, sed de illo potius, quem ipse duxerat eligendum, & Judices suas nobis per eum literas destinassent, de ipso pariter conquerentes: verbis ipsius fidem non duximus adhibendam: sed ut in hoc saltem puniretur, in quo peccaverat, contra acta Judicum, quæ temere violarat e, ipsum (sicut nec debuimus) nolimus exaudire: ne videretur dolus suus ei patrocinium attulisse.

C A P. XXXIV.

Delegatus non tenetur admittere collegam sibi adjunctum per literas subreptitias, nec ipsius subdelegatum: hoc dicit secundum unum intellectum. Vel sic: Delegatus subdelegatum collegæ impediti non tenetur admittere, si in rescripto est clausula: quod si ambo, &c. hoc dicit, secundum alium intellectum.

Idem Abbati, & Capellano sanctæ Mariæ Bononiensis.

(vel de Porta Ravennat. an. 1209.)

Coram f delecto filio M. Diacono Cardinali (quem tibi & H. Nuncio, & Clerico sanctæ Agathæ ad adversario tuo, qui eum instrumentis ejusdem Ecclesiæ, sed abque literis de rati habitatione, ad Apostol. sedem accesserat, sed de rato caverat, sub fidejussoria cautione g concessimus auditorem:) proponere b curavisti, quod cum quidam in parochia sanctæ Mariæ, in honorem beatæ Agathæ Ecclesiam construxisset, Alexand. Papa i præd. nost. causam super hoc Abbati sancti Stephani, & Priori sancti Victoris commisit terminandam: qui pro Ecclesia S. Mariæ diffinitivam sententiam protulerunt: verum Capellanus sanctæ Agathæ sententiæ parere contempsit. Cumque super eadem causa coram Ferrariens. Episcopo per annum dilceptatum fuisset, pars Ecclesiæ sanctæ Agathæ horam veritate suppressa, magistrum L. Bon. Canonicum obtinuit eidem Episcopo in causâ decisione adjungi: qui cum cause interesse non posset, prædictus Episcopus, cui per sequentes literas mandabatur, ut si ambo interesse non

a Cap. 1. De rerum perm. in 3. compil. unde vera narratio facti peti potest. b processerunt. c al. & acta. 2. Reg. 11. d Hæc clausula, motu proprio, quid operetur, tradit Felin. cap. nonnulli. De reser. & late Gabrielius in com. concl. tit. de clausul. concl. 2. e violavit. f cap. 1. de paroch. & al. paroch. in 3. compilat. g Infero, quod Clericus comparens pro altero, si non probat plene de mandato, tenetur de rato. concor. Auth. gener. C. de Episc. & Clericis. h In C. Barb. constit. proponere curavisti. i deest, Papa, in antiquis.

posset mandatis Apostolicis exequendis, ea ipse nihilominus adimpleret: sententiam prædictam confirmavit: [& infra. 1] Nuncius vero Ecclesiæ sanctæ Agathæ inter alia proposuit, quod cum dictus magister L. vices suas alii delegasset, Episcopus admittere noluit subdelegatum, sed post appellationem ad nos interpositam solus in causâ cognitionem processit: [& infra. 2] Sed econtra fuit responsum, quod Ferrariens. Episcopus solus procedere potuit, cum in ultimæ commissionis literis fuisset insertum, quod si ambo interesse non posset, prædictus Episcopus nihilominus exequi procuraret: quod non intelligitur, ut si per se, vel per alios interesse non posset: quia id rato b, vel nunquam contingeret, sed si non posset personaliter interesse. Idem igitur Cardinalis latam ab eodem Ferrar. Episcopo sententiam confirmavit, & adversæ parti super hoc perpetuum silentium duxit imponendum. Nos ergo, quod ab eo factum est, auctoritate Apostolica confirmamus.

[1 Capellano S. Agathæ sub pœna excommunicationis injungens, ut nullum parochianorum tuorum infra certos terminos commemorantium ad officia divina, vel Ecclesiastica reciperet sacramenta. Ad hæc d. Hugolinus ex adverso respondit, quod olim Archiepiscopus de Pastino a prædicto Alex. p. p. n. Indulgentiam impetravit, ut in vico Castellionis, in quo super excreverat populi multitudo, Ecclesiam de novo fundaret. Unde tunc Bononiensis Episcopus de mandato ejusdem p. n. & locum signavit, & primarium lapidem benedixit, & in fundamento secundum consuetudinem collocavit: & sic capellam in eodem loco constructam cum tota parochia, quam usque hodie habet Ecclesia de Pastino, per 20. annos juste possedit, quam sel. rec. Coel. pp. p. n. eis suis literis confirmavit, & non sub nostra protectione recepimus constitutam nobis ab eodem Archiepiscopo consuetam. Verum olim quidam Canonicus regularis ab Archiepiscopo de Pastino, ut divina in eadem celebraret officia deputatus præter auct. Archiepiscopi & Capituli de Pastino, coram prædicto Abbate S. Steph. & Priore S. Vit. ab illis citatus apparuit, sed coram illis iudicium non subivit. Imo ab ipsis tanquam de ratione suspectis, quia prædictam voluerunt sibi parochiam vendicare, ad nostram duxit audientiam appellandum. Iidem autem Judices non dubitantes mandati fines excedere, tam super novo, quam veteri populo sententiam protulerunt, cum secundum tenorem literarum directarum ad eos non potuissent nisi de veteri iudicare. Postmodum vero memoratus Canonicus contra voluntatem, sive prohibitionem Archiepiscopi sui coram Ferrariens. Episcopo comparens, sub eo aliquantulum litigavit, sed tandem comperit, quod universi familiares ejus ei essent adversi, prædictum L. ei fecit adjungi, qui cum e.]

[2 Unde contra primam sententiam allegabat, quod de commissione ad primos Judices impetrata ad Archiepiscopum notitiam nil pervenit: quia Judices post appellationem legitime interpositam processerunt, & quod fines mandati fuerunt in processu transgressi: contra secundam vero simpliciter proponebant, quod Canonicus regularis, qui coram Ferrariens. Episcopo litigavit, non solum non fuerat procurator datus ad eam, sed etiam contra prohibitionem Archiepiscopi sui se presumpserat immiscere, & quod Ferrariens. Episcopus solus processerat, cum non ei soli causa fuerat delegata, & collega ejus, etsi cause nequiverat interesse, aliè tamen commiserit vices suas, & quod post app. etiam ad nos interpositam idem Ferrariens. pro Eccl. S. M. sententiam promulgavit. Ad hæc autem pars altera replicabat, quod prædicta stare non poterant, cum credi non debeat, quod a Judicibus illis pars appellaverit adversa, ad quos nec scriberat, nec audierat commissionis literas emanasse. Præterea cum in literis commissionis appellationis fuisset obstaculum partibus interclusum, appellationi interpositæ non fuerat deferendum. Insuper cum sicut adversarius fuit in jure confessus, etsi pars ejus, quasi ut prosequeretur appellationem,

a Posset. b Vid. leg. jura. cum l. seq. C. de postul. & l. nam ad ea, ff. de leg.

litteras impetravit, non fuerit tamen illis usa, pro eodem haberi debeat, ac si non fuerit prosecuta. Unde sententia jam transierat in rei iudicium auctoritatem, est contra ius litigantis prolata fuisset. Cum autem nec littere commissionis ad iudices primos obtenta praesententur in iure, nec aliter legitime demonstretur formam mandati iudicis excessisse, pro sententia potius est praesumendum. Quod dicitur ex adverso, quod Canonicus ipse non fuerit procurator, non nocet, cum ipse procurator litem coram eodem Ferrariensi Episcopo contestando factus fuerit Dominus lisis, qui generalis ab ipsius fundatione Ecclesiae procurator fuit, & sic agebat, & contrabebat, ac si vere nova capelle Dominus existeret: praesertim cum in causam non tam Ecclesiae nomine, quam proprio traheretur, utpote qui parochianos adjudicatos Ecclesiae S. M. ad divina recipiebat officia, & exhibebat eis Ecclesiastica sacramenta. Praeterea, cum ad Archiepiscopi notitiam pervenisset causam ipsam fuisse Ferrariensi Episcopo delegatam: si per canonicum illum volebat subire iudicium, ad causam agenda debuerat alium destinare, quod cum non fecerit, ejus est negligentiae imputandum, imo malitiae potius, qui sic commissionem nostram visus fuerit enervare.]

C A P. XXXV.

Locus, ad quem reus secure accedere non potest, & Canonicus in causa delegatus, recusari poterit.

Idem Innoc. III. Praeposito S. Dominici Subdiacono nostro. (an. 1210. Roma in Liguriam.)

Cum R. a Canonicis Januen. causam, quae inter ipsum ex una b parte, ac P. civem Januen. vertitur, tibi obtinuerit delegari: & idem civis propter multas & graves inimicitias civitatis suae, in tua nequeat praesentia comparere: Mandamus, quatenus supradicto R. huiusmodi optionem relinquas, ut exceptis canonicis Januen. (quos cum sint ejus socii, merito habet pars adversa suspectos) in civitate, vel dioecesi Januen. in qua sunt multi viri providi e, iudicem eligat, coram quo quaestio terminetur: cui auctoritate nostra districte praecipias, ut eandem causam juxta rescripti a te d obtenti tenorem appell. rem. sine debito terminare procuret.

C A P. XXXVI.

Si mandatur iudici delegato, ut illum absolvat, qui dicit se injuste excommunicatum, ante probationem illam absolvere debet. Si autem dicat excommunicationem nullam, probationem nullitatis ante pronuntiationem admittet.

Idem Rotomagen. Archiepiscopo. (an. 1210.)

Cum contingat e interdum, quod Laici: [& infra.] Insuper requisiti sumus, cum quis conqueritur in se a suo Episcopo post appell. ad nos legitime interpositam, vel alias injuste excommunicationis sententiam promulgatam, & nos iudicibus damus in mandatis, ut si est ita, juxta formam Ecclesiae absolutionis beneficium illi impendant, vel eandem sententiam denuncient esse nullam, ac Episcopus paratus sit probare se in illum, antequam vocem appellationis emitteret, vel alias iuste huiusmodi sententiam protulisse, an probationibus non admittis liceat iudicibus excommunicatum absolvere, vel denunciare f sententiam esse nullam? Ad quod t. r. quod cum quis conqueritur, se post appell. ad nos legitime interpositam excommunicatione fuisse innotatum, semper utriusque b partis probationes sunt admittendae, antequam ad discernendum super hoc aliquid procedatur, per quas denique apparebit, an absolutione indigeat conquerens, vel denunciandus sit potius non ligatus. In eo vero casu, cum excommunicatum quis se assertit injuste, vix vel nunquam est

Capit. 2. eod. tit. in 4. compil. b Hec verba, ex una parte, desunt in antiquis. c In Cod. Barb. ita, providi, & discreti. d In omnibus antiq; ita: ad te, & initium capituli indicat omnino ita esse legendum. e Cap. 3. eod. tit. in 4. compilat. f Hic est, huiusmodi, in quibusdam manuscr. g Hunc text. dicit Abbas singular. esse hic, ad hoc quod appellatio injusta sententia veniat nullam. h utriuslibet.

ejus (antequam absolutus fuerit) probatio admittenda, nisi tunc tantum, cum asserit in excommunicationis sententia intolerabilem errorem fuisse patenter expressum: ad quod probandum admittitur, antequam absolutionis gratiam consequatur. Verum si proponat se simpliciter excommunicatum injuste, ac Episcopus ad probandum, quod iuste ipsum excommunicavit, suas postulet probationes admitti, non est ante absolutionem ipsius aliquatenus audiendus: cum etsi pro certo constaret, rationabiliter in illum excommunicationis sententiam promulgatam, nihilominus esset ei absolutio impendenda humiliter postulanti: & ideo in hoc casu illud credimus juxta formam Ecclesiae protinus absolvendum: ut sic demum probationibus utriusque partis admittis, utrum iuste vel a injuste ligatus fuerit, decernatur.

C A P. XXXVII.

Si subdelegatus delegati Papae jurisdictione uti coeperit, a delegato removeri non potest: & si fecerit contra mandatum, sive excesserit formam rescripti, processus est nullus.

Honorius III. Messan. & Regin. Archiepiscopis. (an. 1224.)

Rogatus b a vobis olim, & fratribus nostris charissimus in Christo fil. noster Fredericus Romanorum Imperator semper Augustus, Rex Siciliae, ut restitueret ven. frat. nost. Cephaluden. Episcopum, quem spoliaverat Ecclesiis, & aliis bonis suis, se id libere facturum viva voce promisit, unde per scripta nostra venerabili frat. nost. &c. quae sequuntur hic descripta.

Venerabili frat. nost. Archiepiscopo Casertini. dedimus in mandatis, ut Cephaluden. Episcopum c restitui faceret ad Episcopatum, & ad alia, quibus fuerat spoliatus: quo restituito plenarie, & corporalem ac pacificam possessionem adeptus, si Episcopus merito esset de dilapidatione suspectus, virum providum, & honestum provideret coadjutorem d eidem ad iudicium e, sine cuius consilio nihil eorum faceret, quae ad administrationem pertinent temporalem, quoad usque veritate comperta duceremus aliter providendum, interim omne alienationis genus eorum utriusque auctoritate nostra districtius interdicens. Porro idem Archiepiscopus corporis infirmitate gravatus, commisit in huiusmodi negotio vices suas primo Abbati Sancti Spiritus de Panormio, ac demum Theaurario Casertini. Quorum processus nobis exhibitos, de fratrum nostrorum consilio cassavimus iustitia exigente: qua videlicet Abbas contra mandati nostri tenorem f, ad inquirendum utrum de dilapidatione suspectus esset Episcopus, eo non restituito processit, & Archiepiscopus ipse (cum iam suo functus esset officio, dicto Abbati committendo in integrum vices suas) huiusmodi negotium dicto Theaurario non potuit demandare.

C A P. XXXVIII.

Si delegatus pronuntiaverit se jurisdictionem non habere, ipsam etiam de consensu partium non reassumit.

Gregor. IX. S. Praeceptor, & Magistro N. Canonico. Ambian. (an. 1227.)

Significantibus M. muliere, & I. nato ejus, nos noverritis accepisse, quod cum nobilis mulier Juliana vidualis, mentiens se pauperem g contra eos super terris, & rebus aliis ad iudices nostras litteras impetrasset, iidem coram eis excipiendo proponere curaverunt; quod cum

a Hec duo verba, vel injuste, desunt in vetustioribus. b In ipsius Honorii commentariis seu registris huius capituli hoc erat initium. c l. videamus. S. in Fabiana, de usur. & l. cum praetor. de verb. signific. d Coadjutores quando dandi sint, & qualiter permittantur, tradit Conc. Trid. sess. 21. de reform. c. 6. & sess. 25. de reform. cap. 7. e verbum, ad iudicem, desit in antiquis. f vide l. 1. cum nor. C. de appellat. g l. si quis ad dechendam. S. in autem. C. de Episc. & Cleric. & l. illicitas. S. in ff. de offic. praef.

cum dicta littera suggestio mendacio impetrata fuissent, cum praedicta Jul. (quia nobilis est, & dives) pauperem se dixisset in eis, coram ipsis (nisi requisto prius Domino, sub cuius jurisdictione ipsi consistunt, & coram quo parati erant eidem exhibere iustitiae complementum) non debebant de iure per tales litteras conveniri: unde dicti iudices interloquendo pronunciarunt, se per easdem litteras procedere non debere: [& infra.] Demum fuit a partibus in quosdam tanquam in arbitros taliter compromissum, quod si intra terminum in compromisso expressum causam non deciderent, partes ad eorundem iudicum redirent examen. Verum arbitris causam intra terminum negligentibus terminare, dicti iudices jurisdictionem per formam compromissi huiusmodi resumpserunt: a quibus iidem se sentientes gravari, quod super his, super quibus ab eis fuerant absoluti, litigare compellebant eosdem, ad nostram audientiam appellarunt. Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocetis in irritum, &c.

C A P. XXXIX.

Arbitri electi ad causam recusationis, assignant partibus terminum ad probandam causam suspicionis, & iudex recusatus compellit arbitros ad causam finiendam.

Idem. (an. 1217.)

Suspicionis a causa contra iudicem assignata, non ipse (qui forsitan provocatus obesset) sed arbitri potius, coram quibus probatio est facienda, & ad quos omnia, quae ad hunc articulum faciunt, pertinere noscuntur, possunt ad hoc terminum assignare. Ab ipso quoque iudice (cui sicut jurisdictione, sic & caetera, sine quibus explicari causa non potest, intelliguntur esse commissa) iidem ut convenient (si discordes fuerint) in unam sententiam, vel tertium concorditer advocent b, cum quo duo, vel alter eorum id faciat, sunt cogendi, ne huiusmodi occasione principale negotium plus debito prorogetur.

C A P. XL.

Delegata iudicio ad personas non expressas in rescripto, etiam de ipsarum consensu prorogari non potest.

Idem Abbati Sanctae Genovesae.

P. & G. per litteras c Apostolicas conquerentibus coram te de Episcopo London. d quod concessum ab eis mutuum promisso loco, & termino non persolvit: pendente iudicio, I. Laicus, qui in quantitate quadam eisdem mercatoribus tenebatur, se in tuam jurisdictionem (sicut asserit) voluit prorogare e: ut si intra terminum constitutum praedictam non solveret quantitate, excommunicationis, & interdicti sententias in personam, & terram ejus promulgares. Quas huiusmodi occasione a te latas, decernimus non valere: cum etsi alias jurisdictioni praesse dicaris, quia in dictum I. nullam jurisdictionem habebas, jurisdictionis prorogatio nulla noscitur extitisse, cum huiusmodi delegata iudicio ad alias personas nequeat prorogari.

C A P. XLI.

Majoy XX. annis potest a quocunque dari delegatus. Idem in majoy XVIII. dummodo intercipiat consensus partium. Minor vero XVII. non potest dari, nisi a Principe.

Idem.

Cum vigesimum annum peregeris f, dari potuisti in aetate huiusmodi delegatus. Caeterum constituto intra aetatem eandem, (nisi partes scienter consentirent in eum, qui annum XVIII. transcendisset) facta delegatio ab alio, quam a Principe non teneret.

a Causas recusationum refert Hostiens. in sum. tit. de recus. S. quae sunt iusta cause. Joan. Andr. in c. Legitima. de app. in 6. & Pann. in c. cum speciali. infra. de appell. b Vide l. item si unus. ff. de arbit. c Vide Lanfr. in tract. de arb. S. prorogatio. d Laudunen. e Vide leg. 3. ff. de eo quod cer. & l. unie. & ibi Barr. C. de sent. quae pro eo, quod interest. f Vide l. 1. ff. de min. & l. filius fam. & l. cum praetor. ff. de iudic. Tom. II.

C A P. XLII.

Potestas plurium delegatorum, vel arbitrorum simpliciter datorum, expirat per mortem unius.

Idem. (an. 1229. Romae.)

U No delegatorum a, vel arbitrorum (sicut proponis) rebus humanis exempto, eorum officium expiravit. Nisi aliud in delegatione, aut compromisso fuisset expressum.

C A P. XLIII.

Delegatus Papae subdelegare potest, licet datus sit ex officio, vel de partium consensu, vel cum clausula praesentationis, videlicet, quod si non omnes, tu cum alio exequaris, &c. Hoc dicit, usque ad S. Is autem.

Idem.

Quoniam Apostolica sedes intendit providere negotiis, & non personis, quibus eadem committuntur, si iudex tertius licet ex officio nostro, vel de assensu partium pro communi utilitate a nobis datus eisdem, alii delegaverit vices suas (cum delegato a Principe id concedatur a iure) b delegatio valebit ipsius. Idem quoque dicendum est, cum mandatur Episcopo, ut cum altero suorum con iudicium mandatum Apostolicum exequatur, & tunc sine subdelegato ab ipso Episcopo reliqui duo procedere non valebunt.

Is, cui committitur negotium, ut personaliter exequatur, potest, si partes consentiant, alteri subdelegare. Fallit in casibus hic expressis. hoc dicit usque ad S. Caeterum.

S. 1. Is autem, cui injungitur, ut personaliter negotium exequatur, potest (dummodo partes consentiant) hoc aliis delegare. Praeterea si inquisitionem fieri, vel Ecclesiis de Praelatis, vel aliis ministris provideri mandaremus, cum in his omnibus casibus industriam, & fidem personae, cui talia committimus, eligere videamur.

Is, cui committitur nudum ministerium exequendum, non potest vices suas alteri committere: fallit in Legato sedis Apostolicae. Et est text. notabilis, & multum allegatur. Abb. Siculus.

S. 2. Caeterum (salva Legatorum sed. Apostol. auctoritate) nulli, cui commissum fuerit praedicare crucem, excommunicare, vel absolvere aliquos, dispensare cum irregularibus, vel injungere poenitentias, liceat haec de caetero aliis demandare: quia non sibi jurisdictione, sed certum ministerium potius committitur in hac parte.

TITULUS XXX. DE OFFICIO LEGATI.

C A P. I.

Legatus Papae etiam per simplicem querelam adiri potest. Alexander III. universis Suffraganeis Cantuarien. Ecclesiae. (an. 1170.)

Cum d non ignoretis Cantuar. Archiepiscopum vobis non solum Metropolitanico e, sed etiam legationis iure praesse: [& infra.] Sane licet idem Archiepiscopus Metropolitanico iure audire non debeat causas de Episcopis vestris, nisi per appellationem deferantur ad eum: legationis tamen obtentu universas f, quae per appell. vel quaerimoniam perveniunt ad suam audientiam, audire potest, & debet, sicut qui in provincia sua vices nostras gerere comprobatur.

[1 Mirabile satis est, quod quidam vestrum, sicut audivimus, asseverare praesumit, quod idem Archiepiscopus nullam causam de Episcopis vestris, sive metropolitae, sive legationis iure, debeat audire.]

K

C A P.

a Hunc textum intellige, cum facta est delegatio nominatis personis: secus si dignitari, juxta e. quoniam Abbas, sup. eod. b Vid. l. a iud. & ibi Per. de Bel. per. & Cyn. C. de iud. & Barr. in l. & quia ff. de iuris. om. iud. c mandamus. al. mandarent. d Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. e Metropolitanico. f In multis manuscr. additur iterum vox, causas.